

## ΧΑΡΤΗΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ ΤΩΝ ΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ

### ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ

#### ΠΡΟΟΙΜΙΟ

**1.** Ο Χάρτης Δεοντολογίας των Δικαστικών Λειτουργών του Συμβουλίου της Επικρατείας (εφεξής Χάρτης) αφορά τους δικαστικούς λειτουργούς του Συμβουλίου της Επικρατείας και:

**α)** Αποτυπώνει σε ενιαίο κείμενο, δημόσια προσβάσιμο, κατά τη διεθνώς πλέον τηρούμενη καλή πρακτική ομοειδών δικαιοδοτικών θεσμών, βασικές αρχές δικαστικής δεοντολογίας και πρότυπα συμπεριφοράς που απορρέουν από αυτές. Τα πρότυπα αυτά υφίστανται ήδη ως στοιχείο του δικαστικού λειτουργήματος, καθώς αντλούνται από τις παραδόσεις του Δικαστηρίου, ορισμένα εμφανίζουν ιδιαίτερες πτυχές που συναρτώνται με τη φυσιογνωμία της διοικητικής δίκης και αποσκοπούν στο να θωρακίσουν καλύτερα τις αξίες που αναδεικνύονται μέσα από τις αρχές αυτές, οι οποίες συγκλίνουν εν τέλει στη διασφάλιση της θεμελιώδους έννοιας του Κράτους Δικαίου, τόσο υπό την τυπική όσο και την ουσιαστική της διάσταση.

**β)** Προσφέρει πλαίσιο κατευθύνσεων στους δικαστικούς λειτουργούς για ζητήματα δεοντολογίας που αντιμετωπίζουν, ώστε να επιδεικνύουν και να προάγουν υψηλό επίπεδο δικαστικής συμπεριφοράς, απαραίτητης για την αποτελεσματική ανταπόκρισή τους στον ρόλο που τους αναθέτει ο συνταγματικός νομοθέτης, καθώς και τη διατήρηση και ενίσχυση της εμπιστοσύνης της κοινωνίας στον θεσμό της Δικαιοσύνης και του κύρους του δικαστικού λειτουργού ατομικά.

**γ)** Συμβάλλει στην καλύτερη κατανόηση του ρόλου του δικαστικού λειτουργού και των υψηλών απαιτήσεων συμπεριφοράς που οφείλει να τηρεί, καθώς και της ιδιαίτερης φύσης των καθηκόντων του και των ορίων που απορρέουν από αυτά, λειτουργεί δε, και υπό αυτή την οπτική, ως μέσο ενίσχυσης της εμπιστοσύνης της κοινωνίας στο Συμβούλιο της Επικρατείας και στο δικαστικό σύστημα εν γένει. Έτσι επιτυγχάνεται η ουσιαστική νομιμοποίηση της Δικαιοσύνης, με την αποδοχή του ρόλου της στη συνείδηση των πολιτών.

**2.** Ο Χάρτης δεν αποσκοπεί να περιγράψει συμπεριφορές «μη αποδεκτές» ούτε παρέχει εξαντλητικό κατάλογο «δεοντολογικών» συμπεριφορών.

Καθορίζει πλαίσιο αρχών και προτύπων και εκθέτει καλές πρακτικές, προκειμένου να στηρίξει τον δικαστικό λειτουργό, αλλά ταυτόχρονα να τον ενεργοποιήσει, καθιστώντας τον μέτοχο σύγχρονων προβληματισμών.

Εμπνέεται από τις μεγάλες αλλαγές που καταγράφονται τα τελευταία χρόνια σε σειρά κειμένων ηπίου δικαίου διεθνών και ευρωπαϊκών οργανισμών, ιδίως του Συμβουλίου της Ευρώπης. Τα κείμενα αυτά εστιάζουν, πρωτίστως, στο επίπεδο της παρεχόμενης από τη Δικαιοσύνη δημόσιας υπηρεσίας και των κανόνων για ορθολογική διαχείρισή της. Εστιάζουν, επίσης, στην ανάδειξη του σύγχρονου ρόλου του δικαστικού λειτουργού στην κοινωνία και στην ανάγκη για διαρκή και ουσιαστική επιμόρφωσή του, στη θεσμική επικοινωνία του με τις άλλες κρατικές εξουσίες, καθώς και με τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και τους πολίτες, στην αυξανόμενη εισαγωγή στον δικαστικό χώρο των νέων τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνίας, στη σύγχρονη αντίληψη περί συλλογικότητας κατά την οργάνωση και λειτουργία του

δικαστικού συστήματος, στην αυξανόμενη διεκδίκηση για πληρέστερη ενημέρωση, σεβασμό και εξυπηρέτηση των διαδίκων.

Το πλαίσιο αυτό θα βοηθήσει τον δικαστικό λειτουργό σε ζητήματα δεοντολογίας. Η λύση στα διλήμματα δεοντολογίας που αντιμετωπίζει ο δικαστικός λειτουργός υπάγεται στην ατομική του ευθύνη και επιβάλλει την αναζήτηση ισορροπίας μεταξύ των απαιτήσεων του δικαστικού λειτουργήματος και της νόμιμης αξίωσής του για ανάπτυξη της προσωπικότητάς του και προστασία της ιδιωτικής του ζωής. Με τον Χάρτη παρέχεται η δυνατότητα στον δικαστικό λειτουργό να ενεργεί και με την υποστήριξη, σε θεσμικό επίπεδο, γνωμοδοτικού συμβουλίου δεοντολογίας.

Η αποτελεσματικότητα του Χάρτη, που αποτελεί προϊόν συλλογικής διαβούλευσης και αποτυπώνει την αντίληψη των δικαστικών λειτουργών του Συμβουλίου της Επικρατείας για τη θέση και τον ρόλο τους σε μία δημοκρατική κοινωνία, διασφαλίζεται στον βαθμό που κάθε δικαστικός λειτουργός ατομικά ενστερνίζεται τις αρχές του ως οδηγό και πρότυπο συμπεριφοράς.

**3.** Με τον Χάρτη δεν θεσπίζονται κανόνες δικαίου, ούτε εισάγονται υποχρεώσεις ή δικαιώματα. Για τον λόγο αυτόν, δεν στηρίζεται σε νομοθετική εξουσιοδότηση ούτε συνδέεται με τον Κανονισμό του Συμβουλίου της Επικρατείας. Ο Χάρτης δεν αποτελεί, συνεπώς, κείμενο που μπορεί να προκαλέσει πειθαρχική διαδικασία ούτε να αξιοποιηθεί εις βάρος του δικαστικού λειτουργού. Τούτο δε, ανεξαρτήτως του ότι ο συνταγματικός και ο κοινός νομοθέτης έχουν επιλέξει, για συγκεκριμένους κάθε φορά λόγους, να τυποποιήσουν ορισμένες αρχές και πρότυπα συμπεριφοράς.

Ο Χάρτης επιχειρεί και σε πεδία νέα, θίγοντας και πτυχές που δεν έχουν ακόμη αποκτήσει σαφή και πάγια χαρακτηριστικά και διασφαλίζει καλύτερα την αυτονομία του δικαστικού χώρου, αποτρέποντας μη αναγκαίες ή αλυσιτελείς νομοθετικές παρεμβάσεις.

**4.** Πηγή έμπνευσης για τη σύνταξη του Χάρτη αποτέλεσαν ιδίως:

**α)** Το κείμενο των Αρχών της Bangalore για τη δικαστική δεοντολογία (The Bangalore Principles of Judicial Conduct) του Ο.Η.Ε., που υιοθετήθηκαν στο πλαίσιο καταπολέμησης του διεθνούς εγκλήματος και ενίσχυσης της εμπιστοσύνης των πολιτών στο δικαστικό σύστημα και αναθεωρήθηκαν το 2002, και η απόφαση 2006/23 του Κοινωνικού και Οικονομικού Συμβουλίου των Ηνωμένων Εθνών, με την οποία κλήθηκαν τα κράτη μέλη να υιοθετήσουν τις αρχές Bangalore και να θεσπίσουν κανόνες δικαστικής δεοντολογίας.

**β)** Η Magna Carta των Δικαστών που εξέδωσε το 2010 το Συμβουλευτικό Συμβούλιο των Ευρωπαίων Δικαστών (*Consultative Council of European Judges*) του Συμβουλίου της Ευρώπης σχετικά με τη δικαστική ανεξαρτησία και τη διαφάνεια κατά την παραγωγή του δικαιοδοτικού έργου.

**γ)** Τα κείμενα αρχών δεοντολογίας που υιοθετήθηκαν στα περισσότερα ευρωπαϊκά κράτη (στην Ιταλία ήδη από το 1994), στις Η.Π.Α. και τον Καναδά και αναδεικνύουν τους σύγχρονους προσανατολισμούς των δικαστικών συστημάτων.

Στη σύνταξη κωδίκων ή προτύπων συμπεριφοράς για δικαστικούς λειτουργούς προτρέπουν, μεταξύ άλλων, η Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά της Διαφθοράς η οποία υιοθετήθηκε από τη Γενική Συνέλευση των

Ηνωμένων Εθνών στις 31 Οκτωβρίου 2003 στη Νέα Υόρκη, το Συμβουλευτικό Συμβούλιο των Ευρωπαϊκών Δικαστών, με τις 3/2002 και 21/2018 γνώμες του και η GRECO (Groupe d'États Contre la corruption), η οποία με την από 24.9.2020 έκθεσή της [GrecoRC4(2019)25] συνέστησε στη χώρα μας την καθιέρωση σαφών προτύπων επαγγελματικής συμπεριφοράς και ακεραιότητας και για τους δικαστικούς λειτουργούς.

5. Ο Χάρτης διέπει τόσο τα δικαστικά όσο και τα μη δικαστικά καθήκοντα που ασκούν οι δικαστικοί λειτουργοί του Συμβουλίου της Επικρατείας. Ως δικαστικά καθήκοντα θεωρούνται αφ' ενός τα δικαιοδοτικά και αφ' ετέρου όσα αφορούν την οργάνωση και λειτουργία της Δικαιοσύνης, όπως η συμμετοχή σε πειθαρχικά, υπηρεσιακά, δικαστικά συμβούλια ή συμβούλια επιθεώρησης.

Οι ρυθμίσεις του Χάρτη εφαρμόζονται, επίσης, στο πλαίσιο του ιδιωτικού και δημόσιου βίου των εν ενεργεία ή αφυπηρετησάντων δικαστικών λειτουργών, στο μέτρο που αυτό είναι απολύτως αναγκαίο για τη διασφάλιση του σεβασμού των αρχών και αξιών του παρόντος Χάρτη.

6. Οι αρχές δεοντολογίας συναρτώνται άμεσα με το συνεχώς μεταβαλλόμενο κοινωνικό περιβάλλον που γεννά νέες συνθήκες και απαιτήσεις και, ως εκ τούτου, επικαιροποιούνται, κατόπιν εισήγησης του συμβουλίου δεοντολογίας, τηρουμένης της διαδικασίας διαβούλευσης, ώστε να ανταποκρίνονται στα νεότερα δεδομένα και τις συνεχείς τεχνολογικές εξελίξεις.

Ο Χάρτης αναρτάται στον διαδικτυακό τόπο του ΟΣΔΔΥ-ΔΔ στην ιστοσελίδα του Δικαστηρίου.

## **ΜΕΡΟΣ Α΄: ΑΡΧΕΣ**

### **ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ι**

#### **ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ**

1. Ο δικαστικός λειτουργός επιτελεί το λειτούργημά του και τα καθήκοντα που απορρέουν από αυτό με βάση τον νόμο και τη συνείδησή του. Ασκεί τα καθήκοντά του με ευρύτητα πνεύματος, κατανοώντας ευσυνειδήτως τον νόμο και αξιολογώντας τα πραγματικά περιστατικά κάθε υπόθεσης χωρίς επιρροές, παρακινήσεις, πιέσεις, απειλές ή παρεμβάσεις, άμεσες ή έμμεσες, από οποιαδήποτε πλευρά και για οποιονδήποτε λόγο.
2. Είναι, και φαίνεται ότι είναι, ανεξάρτητος από τη νομοθετική και την εκτελεστική εξουσία, καθώς και από άλλες μορφές εξουσίας ή επιρροής στην κοινωνία, όπως μέσα μαζικής ενημέρωσης, μέσα κοινωνικής δικτύωσης, κοινωνικές οργανώσεις, επαγγελματικές ομάδες και επιχειρηματικά συμφέροντα. Η σχέση της δικαστικής εξουσίας με τις δύο άλλες εξουσίες στηρίζεται στον αμοιβαίο σεβασμό, τη θεσμική συνεργασία και την αναγνώριση του ρόλου καθεμιάς.
3. Ο δικαστικός λειτουργός είναι ανεξάρτητος έναντι τόσο της κοινής γνώμης όσο και των διαδίκων της συγκεκριμένης διαφοράς που δικάζει, τελεί, όμως, σε γνώση των διαφόρων κοινωνικών αντιλήψεων.
4. Κατά την άσκηση των καθηκόντων του, ο δικαστικός λειτουργός είναι ανεξάρτητος έναντι των συναδέλφων του, οιαδήποτε βαθμού και θέσης, χωρίς να δέχεται οποιαδήποτε παρέμβαση, εντολή, σύσταση ή υπόδειξη κατά τη διαμόρφωση της κρίσης του.
5. Οι ασκούντες καθήκοντα διεύθυνσης εγγυώνται προς τα έξω την ανεξαρτησία, την αμεροληψία και την αποτελεσματικότητα της Δικαιοσύνης και προς τα έσω την ανεξαρτησία των δικαστικών λειτουργών του Δικαστηρίου.
6. Για την ανάθεση μη δικαστικών καθηκόντων στον δικαστικό λειτουργό λαμβάνεται υπόψη η συναίνεσή του. Ο δικαστικός λειτουργός ασκεί τα μη δικαστικά καθήκοντα που του έχουν ανατεθεί με τρόπο ώστε να μην τίθεται υπό αμφισβήτηση η ανεξαρτησία και η αξιοπρέπειά του.
7. Εκφράζει πολιτικές, κοινωνικές, φιλοσοφικές, θρησκευτικές και λοιπές πεποιθήσεις, εντός και εκτός δικαστηρίου, κατά τρόπο που αρμόζει στο λειτούργημά του και δεν κλονίζει την εμπιστοσύνη της κοινωνίας στην ανεξαρτησία και αμεροληψία που διέπουν την άσκηση των καθηκόντων του.

**8.** Ο δικαστικός λειτουργός αντιστέκεται σε κάθε άμεση ή έμμεση προσπάθεια, που εκδηλώνεται εκτός της προβλεπόμενης από τον νόμο διαδικασίας και αποβλέπει στον επηρεασμό του, είτε προέρχεται από τις άλλες δύο κρατικές εξουσίες ή άλλες μορφές εξουσίας ή επιρροής στην κοινωνία ή τους διαδίκους, είτε ακόμα και από το δικαστικό σώμα. Όταν απειλείται η ανεξαρτησία του, αναφέρεται στα αρμόδια θεσμικά όργανα.

### ***Επεξηγήσεις-Καλές πρακτικές***

**α.** Οι ασκούντες καθήκοντα διεύθυνσης, μέσω της ορθολογικής και αποτελεσματικής διοίκησης του Δικαστηρίου, δημιουργούν τις κατάλληλες συνθήκες, ώστε οι δικαστικοί λειτουργοί να μπορούν να επιτελούν τα καθήκοντά τους υπό καθεστώς ίσης μεταχείρισης και ανεξαρτησίας.

**β.** Μεριμνούν για τη δίκαιη κατανομή των υποθέσεων και γενικότερα των καθηκόντων επί τη βάση εκ των προτέρων καθοριζόμενων αντικειμενικών και διαφανών κριτηρίων. Η επίδειξη εύνοιας προς ορισμένο δικαστικό λειτουργό μπορεί να θέσει εν αμφιβόλω την εσωτερική του ανεξαρτησία.

**γ.** Στις συνθέσεις το δικαιοδοτικό έργο είναι προϊόν συλλογικής προσπάθειας, συνεργασίας και αλληλοσεβασμού των διατυπούμενων απόψεων της πλειοψηφίας και της μειοψηφίας, οι οποίες εκφράζονται με ελευθερία και ανεξαρτησία.

**δ.** Ο δικαστικός λειτουργός δεν επηρεάζεται από προσδοκίες επιδοκμασίας ή πιθανότητες αποδοκμασίας ούτε από τη δημοσιότητα, είτε ευνοϊκή είτε δυσμενή, σε σχέση τόσο με υποθέσεις που χειρίζεται, όσο και με τη λειτουργία της Δικαιοσύνης γενικότερα.

**ε.** Η συμμετοχή του δικαστικού λειτουργού σε νομικά πρόσωπα ή ενώσεις προσώπων, καθώς και η άσκηση ιδιωτικών δραστηριοτήτων δεν επιτρέπεται να επηρεάζει την ανεξαρτησία του.

**στ.** Ο δικαστικός λειτουργός ενημερώνεται εκ των προτέρων για τις εκδηλώσεις στις οποίες καλείται να συμμετάσχει και λαμβάνει μέρος σε αυτές, εφόσον είναι συμβατές με τη δικαστική ανεξαρτησία, την αξιοπρέπεια του λειτουργημάτος του και τις γενικές αρχές που διέπουν την άσκηση των καθηκόντων του.

## **ΚΕΦΑΛΑΙΟ II**

### **ΑΜΕΡΟΛΗΨΙΑ**

**1.** Ο δικαστικός λειτουργός εκτελεί τα δικαστικά του καθήκοντα χωρίς εύνοια, μεροληψία ή προκατάληψη.

**2.** Κατά την άσκηση του δικαιοδοτικού έργου, η αμεροληψία αφορά τόσο τη διαδικασία της δίκης όσο και τη λήψη της απόφασης.

3. Ο δικαστικός λειτουργός έχει επίγνωση της δυναμικής επίδρασης που μπορεί να έχουν οι πεποιθήσεις του (πολιτικές, κοινωνικές, φιλοσοφικές, θρησκευτικές) στην πρόσληψη των γεγονότων κάθε υπόθεσης και στην ερμηνεία των κανόνων δικαίου που τη διέπουν και διαμορφώνει την κρίση του χωρίς να δεσμεύεται από αυτές.

4. Κατά τις δημόσιες συνεδριάσεις, τηρεί ίσες αποστάσεις φροντίζοντας να μην δημιουργεί την εντύπωση ότι ευνοεί διάδικο ή ότι έχει διαμορφωμένη οριστική άποψη για την ενώπιόν του υπόθεση.

5. Μεριμνά ώστε η συμπεριφορά του, εντός και εκτός δικαστηρίου, να διατηρεί και να ενισχύει την εμπιστοσύνη της κοινωνίας, των προσώπων που ασκούν νομικά επαγγέλματα και των διαδίκων, στην αμεροληψία τόσο του ίδιου όσο και του δικαστικού συστήματος. Την ίδια μέριμνα επιδεικνύει και κατά την έκφραση των κάθε είδους πεποιθήσεών του.

6. Συμμετέχει στη δημόσια συζήτηση εκφράζοντας τις απόψεις του και είναι ανοιχτός στον δημόσιο διάλογο. Κατά τη διατύπωση των απόψεών του, όμως, εκφράζεται με τη δέουσα, κατά τις περιστάσεις, επιφύλαξη και διακριτικότητα ιδίως επί ζητημάτων που τίθενται σε εκκρεμείς δίκες.

7. Φροντίζει να αποφεύγει οποιαδήποτε κατάσταση μπορεί να οδηγήσει σε σύγκρουση προσωπικών συμφερόντων ή να εκλαμβάνεται ευλόγως ως τέτοια.

8. Ο δικαστικός λειτουργός μεριμνά ώστε στην ιδιωτική του ζωή να μην τίθεται υπό αμφισβήτηση η εικόνα της αμεροληψίας του ίδιου και της Δικαιοσύνης.

9. Επιδεικνύει τη δέουσα προσοχή προκειμένου να αποφεύγεται η εμπλοκή του σε καταστάσεις και δραστηριότητες ικανές να δημιουργήσουν πραγματικό κίνδυνο να εξαιρεθεί από την άσκηση των δικαιοδοτικών του καθηκόντων.

10. Θέτει υπόψη του προέδρου του οικείου σχηματισμού οποιαδήποτε κατάσταση ή σχέση θα μπορούσε να δημιουργήσει την εντύπωση ότι δεν μπορεί να εκδικάσει την υπόθεση αμερόληπτα.

#### ***Επεξηγήσεις - καλές πρακτικές***

**α.** Κατά τη δημόσια συνεδρίαση, φροντίζει να μην δημιουργεί, με τις ερωτήσεις και τις αντιδράσεις του, στον διάδικο την αίσθηση άνισης μεταχείρισης, ούτε αφήνει να διαφαίνεται διάθεση αποδοχής ή απόρριψης των απόψεων των πληρεξουσίων δικηγόρων και των εκπροσώπων των δημοσίων αρχών, ούτε τις σχολιάζει κατά τρόπο που θέτει σε αμφισβήτηση την αμεροληψία του.

**β.** Με τη συμπεριφορά του σε σχέση με κοινωνικές, πολιτικές, θρησκευτικές ή ιδεολογικές ομάδες μεριμνά ώστε να μην κλονίζεται η εμπιστοσύνη της κοινωνίας στην αμερόληπτη άσκηση των καθηκόντων του.

**γ.** Καταστάσεις ικανές να θέσουν υπό αμφισβήτηση την αμεροληψία του μπορεί να είναι:

- i) ιδιαίτερες προσωπικές ή συναλλακτικές σχέσεις του με παράγοντες της δίκης,
- ii) ύπαρξη συμφέροντος του ιδίου ή των οικείων του στην έκβαση της διαφοράς,
- iii) επαγγελματικές σχέσεις και δραστηριότητες των οικείων του,
- iv) εμπλοκή του στην υπόθεση υπό άλλη ιδιότητα,
- v) μη δικαστικά καθήκοντα ή άλλες ιδιωτικές του δραστηριότητες.

### **ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΙΙ**

#### **ΑΚΕΡΑΙΟΤΗΤΑ**

**1.** Η συμπεριφορά του δικαστικού λειτουργού είναι αναγκαίο να επιβεβαιώνει την ικανότητά του να ανταποκρίνεται στις υψηλές απαιτήσεις της θέσης του προκειμένου να ενισχύεται η εμπιστοσύνη της κοινωνίας στην ακεραιότητα της Δικαιοσύνης. Προς τον σκοπό αυτό, ο δικαστικός λειτουργός καταβάλλει κάθε δυνατή προσπάθεια ώστε η συμπεριφορά του να θεωρείται άμεμπτη από τον μέσο συνετό πολίτη.

**2.** Επιδεικνύει εντιμότητα και αξιοπρέπεια, όχι μόνο κατά την άσκηση των καθηκόντων του, αλλά και στη δημόσια και ιδιωτική ζωή του.

**3.** Αποφεύγει ενέργειες που δεν αρμόζουν στο κύρος του δικαστικού λειτουργήματος για να επιτύχει τοποθέτηση, προαγωγή, ανάληψη διοικητικών καθηκόντων καθώς και επιλογή του σε θέση εκτός του Δικαστηρίου.

**4.** Δεν εκμεταλλεύεται το κύρος της θέσης του για να αποκτά οφέλη ή να προωθεί συμφέροντα προσωπικά, οικογενειακά ή τρίτων.

**5.** Διαχειρίζεται ορθολογικά τα μέσα που διατίθενται από την υπηρεσία για την άσκηση των καθηκόντων του και εν γένει για τη λειτουργία του δικαστηρίου, με σεβασμό στους δημόσιους πόρους.

**6.** Ο δικαστικός λειτουργός και τα μέλη της οικογένειάς του δεν αποδέχονται δώρα ή άλλα πλεονεκτήματα, οποιασδήποτε μορφής, σε σχέση με πράξεις, παραλείψεις ή ενέργειες με αφορμή την άσκηση των δικαστικών του καθηκόντων. Εκτός του πλαισίου των καθηκόντων αυτών, ο δικαστικός λειτουργός μπορεί να αποδέχεται δώρα ή άλλα πλεονεκτήματα, υπό την προϋπόθεση

ότι δεν δημιουργούν ή δεν είναι ικανά να δημιουργήσουν, υπό τις εκάστοτε περιστάσεις, υπόνοιες μεροληψίας ή να κλονίσουν την εμπιστοσύνη στην ακεραιότητα και ανεξαρτησία του.

**7.** Ο δικαστικός λειτουργός τηρεί απαρεγκλίτως τη μυστικότητα των διασκέψεων, για τη διασφάλιση της οποίας μεριμνά. Έχει υποχρέωση επαγγελματικής εχεμύθειας σε σχέση με απόρρητες πληροφορίες ή προσωπικά δεδομένα που έχουν τεθεί υπόψη του στο πλαίσιο της δίκης. Επιδεικνύει επαγγελματική διακριτικότητα σε σχέση με πληροφορίες που τίθενται υπόψη του κατά την άσκηση των δικαστικών καθηκόντων του. Μεριμνά ώστε το προσωπικό που τον επικουρεί να ακολουθεί την ίδια συμπεριφορά.

**8.** Μετά την αφυπηρέτησή του, ο δικαστικός λειτουργός επιδεικνύει συμπεριφορά συμβατή με το κύρος της θέσης που κατείχε.

### ***Επεξηγήσεις-Καλές πρακτικές***

**α.** Πάγια και απαρέγκλιτη πρακτική συνιστά η μη αποδοχή εκ μέρους των δικαστικών λειτουργών δώρων ή άλλων πλεονεκτημάτων σε σχέση ή επ' ευκαιρία των υποθέσεων που χειρίζονται. Η αποδοχή δώρου, φιλοξενίας ή προσφοράς γεύματος ή άλλου κατά περίπτωση οφέλους που παρέχεται στον δικαστικό λειτουργό για λόγους εθιμοτυπικούς (όπως επ' ευκαιρία συμμετοχής σε συνέδρια, διαλέξεις, σεμινάρια ή άλλες δημόσιες εκδηλώσεις, ή εκπροσώπησης του δικαστηρίου σε διεθνή fora), δεν δημιουργεί, κατ' αρχήν, ζητήματα σχετικά με τις αρχές που διέπουν τη συμπεριφορά του, εφ' όσον δεν υπερβαίνουν σε αξία όρια γενικώς αποδεκτά.

**β.** Ο δικαστικός λειτουργός επιδεικνύει ιδιαίτερη προσοχή στην αποδοχή δώρων ή άλλων κατά περίπτωση πλεονεκτημάτων που του προσφέρονται υπό την δικαστική του ιδιότητα, έστω και εάν φαινομενικά δεν συνδέονται με την άσκηση των δικαστικών του καθηκόντων, λαμβάνοντας υπόψη τις ειδικότερες περιστάσεις υπό τις οποίες δίδονται, ώστε να μην τίθεται σε κίνδυνο η εικόνα αμεροληψίας και η ακεραιότητά του.

**γ.** Μετά την αφυπηρέτησή του, ο δικαστικός λειτουργός αποφεύγει να αναλαμβάνει, ως σύμβουλος ή δικηγόρος, υποθέσεις στην εκδίκαση των οποίων είχε μετάσχει κατά την περίοδο που ήταν εν ενεργεία ή υποθέσεις άμεσα σχετιζόμενες με αυτές. Απέχει από ενέργειες που θα μπορούσαν να δημιουργήσουν την εντύπωση ότι εκμεταλλεύεται πληροφορίες που απέκτησε κατά το χρόνο που ήταν στην υπηρεσία. Δεν χρησιμοποιεί το κύρος της θέσης που κατείχε ή τις γνωριμίες με δικαστικούς λειτουργούς ή το δικαστικό προσωπικό κατά τρόπο ώστε να τίθεται σε πλεονεκτική θέση έναντι των λοιπών δικηγόρων ή να θέτει υπό αμφισβήτηση το κύρος και την αμεροληψία των πρώην συναδέλφων του.



## **ΚΕΦΑΛΑΙΟ IV**

### **ΕΥΠΡΕΠΕΙΑ**

1. Ο δικαστικός λειτουργός αποφεύγει συμπεριφορά που μπορεί να βλάψει την εικόνα της Δικαιοσύνης, την εμπιστοσύνη και τον σεβασμό που η κοινωνία τρέφει στον θεσμό.
2. Μεριμνά η προσωπική, οικογενειακή και κοινωνική ζωή του να είναι αξιοπρεπής και να συμβαδίζει με το κύρος της θέσης του.
3. Κατά την άσκηση των καθηκόντων του ο δικαστικός λειτουργός μεριμνά για την παράστασή του, επιδεικνύει υπομονή, νηφαλιότητα, ευγένεια και συμπεριφέρεται με σεβασμό προς όλους.
4. Διευθύνει τη διαδικασία στο ακροατήριο με ηρεμία και σοβαρότητα, ακούει με προσοχή όλα τα μέρη και αποφεύγει σχόλια και παρεμβάσεις άσχετες με την υπόθεση, καθώς και παρατηρήσεις, εκφράσεις και χειρονομίες απαξιωτικές, προσβλητικές ή άστοχες. Όταν απαιτείται, επιδεικνύει αυστηρότητα στην επιβολή της τάξης, προκειμένου να διασφαλισθεί η εύρυθμη εξέλιξη της διαδικασίας σε κλίμα ευπρέπειας, ισότητας και ευταξίας.

## **ΚΕΦΑΛΑΙΟ V**

### **ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΔΙΑΚΡΙΣΕΩΝ**

1. Κατά την άσκηση των καθηκόντων του, ο δικαστικός λειτουργός τηρεί την αρχή της ίσης μεταχείρισης σύμφωνα με το Σύνταγμα, τις διεθνείς συμβάσεις και τον νόμο χωρίς να επηρεάζεται από προδιαμορφωμένες απόψεις, στερεότυπα και προκαταλήψεις.
2. Έχει επίγνωση και κατανοεί την πολυμορφία της κοινωνίας και δεν αποδέχεται διακρίσεις βασιζόμενες, μεταξύ άλλων, σε φύλο, φυλή, χρώμα, γλώσσα, θρησκεία, πολιτικές ή άλλες πεποιθήσεις, εθνική ή κοινωνική προέλευση, σωματική και πνευματική ικανότητα, κατάσταση υγείας, ηλικία, οικογενειακή κατάσταση, σεξουαλικό προσανατολισμό.
3. Καταβάλλει κάθε δυνατή προσπάθεια προκειμένου να αποτρέπονται συμπεριφορές με χαρακτήρα σεξιστικό, ρατσιστικό ή εν γένει δηλωτικό των προαναφερόμενων διακρίσεων.
4. Δεν συμμετέχει σε νομικό πρόσωπο ή ένωση προσώπων, που, εν γνώσει του, προβαίνει σε, απαγορευμένες από το δίκαιο, διακρίσεις ούτε συμμετέχει σε εκδηλώσεις, δημόσιες ή ιδιωτικές, που προωθούν τέτοιες διακρίσεις.
5. Αποκρούει τον μισαλλόδοξο λόγο και τη ρητορική μίσους σε όλες τις εκφάνσεις της δημόσιας και ιδιωτικής του ζωής.

## **ΚΕΦΑΛΑΙΟ VI**

### **ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ**

1. Ο δικαστικός λειτουργός έχει δικαίωμα και υποχρέωση να επιμορφώνεται, ώστε να διατηρεί και εμπλουτίζει τις γνώσεις και δεξιότητες που είναι αναγκαίες για την αποτελεσματική άσκηση των καθηκόντων του.
2. Ασκεί κατά προτεραιότητα τα δικαστικά καθήκοντα. Δεν αναλαμβάνει μη δικαστικά καθήκοντα και ιδιωτικές δραστηριότητες που ενδέχεται να επηρεάζουν την επιμελή άσκηση των δικαστικών καθηκόντων.
3. Ασκεί τα δικαστικά καθήκοντα με επιμέλεια και διεκπεραιώνει τις υποθέσεις που χειρίζεται σε εύλογο χρόνο που είναι ανάλογος του βαθμού δυσκολίας κάθε υπόθεσης. Επιδεικνύει την δέουσα προσοχή σε κάθε υπόθεση που χειρίζεται και συντάσσει αποφάσεις σαφείς, κατανοητές, λιτές και τεκμηριωμένες.
4. Επιδεικνύει πνεύμα συνεργασίας, ομαδικότητας και συναδελφικότητας και συμβάλλει, με τη συμπεριφορά και το έργο του, στην εύρυθμη λειτουργία της υπηρεσίας.
5. Οι ασκούντες καθήκοντα διεύθυνσης κατανοούν ότι η ορθολογική οργάνωση και λειτουργία του Δικαστηρίου αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση ώστε να διασφαλίζεται το δικαίωμα όλων σε δίκαιη δίκη. Προς τον σκοπό αυτό, ασκούν τα καθήκοντά τους βάσει των αρχών της νομιμότητας, της αποτελεσματικότητας και της διαφάνειας που διέπουν τη λειτουργία μιας δημόσιας υπηρεσίας.
6. Επιφυλάσσουν δίκαιη μεταχείριση, χωρίς να επιδεικνύουν εύνοια ή μεροληψία, σε όλους όσους βρίσκονται υπό τη διεύθυνσή τους και παρέχουν υποστήριξη και καθοδήγηση, όταν οι τελευταίοι το ζητούν, στα προβλήματα που αντιμετωπίζουν κατά την άσκηση των καθηκόντων τους.

#### ***Καλές πρακτικές***

- α.** Οι ασκούντες καθήκοντα διεύθυνσης ενθαρρύνουν και διευκολύνουν την επιμόρφωση των δικαστικών λειτουργών, λαμβανομένων υπόψη των υπηρεσιακών αναγκών.
- β.** Ο δικαστικός λειτουργός χρησιμοποιεί τα μέσα της σύγχρονης τεχνολογίας που παρέχει η υπηρεσία με σκοπό την αποτελεσματική άσκηση των καθηκόντων του και εκπαιδεύεται κατάλληλα στη χρήση των μέσων αυτών.
- γ.** Οι ασκούντες καθήκοντα διεύθυνσης λαμβάνουν κατάλληλα μέτρα για την ορθολογική διαχείριση του όγκου των υποθέσεων, την αντιμετώπιση των καθυστερήσεων πριν από το στάδιο της απόφασης και εν γένει για την εύρυθμη λειτουργία της υπηρεσίας.

**δ.** Συνιστάται για την αποτελεσματική λειτουργία του Δικαστηρίου ο ορθολογικός προγραμματισμός των εργασιών και των αδειών των δικαστικών λειτουργών και του προσωπικού, η οργάνωση τακτικών συναντήσεων με τους δικαστικούς λειτουργούς και το προσωπικό και η διαρκής μέριμνα για την άμεση αντιμετώπιση των αναφευομένων προβλημάτων.

**ε.** Οι ασκούντες καθήκοντα διεύθυνσης διασφαλίζουν ότι η ανάθεση μη δικαστικών, και δη αμειβόμενων, καθηκόντων γίνεται βάσει ανοιχτών και διαφανών διαδικασιών, ώστε να παρέχονται ίσες ευκαιρίες, σε όλους όσοι διαθέτουν τα νόμιμα προσόντα, να εκδηλώσουν ενδιαφέρον.

**στ.** Οι ασκούντες καθήκοντα διεύθυνσης λαμβάνουν υπόψη, κατά τη χρέωση των υποθέσεων και γενικότερα κατά την ανάθεση δικαστικών καθηκόντων, ότι ο δικαστικός λειτουργός πρέπει να έχει ελεύθερο χρόνο για την προσωπική του ζωή.

## **ΚΕΦΑΛΑΙΟ VII**

### **ΑΥΤΟΣΥΓΚΡΑΤΗΣΗ**

**1.** Ο δικαστικός λειτουργός, όπως κάθε πολίτης, έχει το δικαίωμα να εκφράζει δημόσια τη γνώμη του. Ασκεί το δικαίωμά του αυτό με σύνεση, μετριοπάθεια και διακριτικότητα, ώστε να μην θίγεται το κύρος της Δικαιοσύνης και η εμπιστοσύνη της κοινωνίας στην ανεξαρτησία, αμεροληψία και ακεραιότητα του θεσμού (αυτοσυγκράτηση).

**2.** Η αυτοσυγκράτηση του δικαστικού λειτουργού δεν τον καταδικάζει σε σιωπή. Αντιθέτως, εν όψει του παιδευτικού ρόλου του στην επεξήγηση του δικαίου και της θέσης της Δικαιοσύνης στο Κράτος Δικαίου, ενθαρρύνεται η συμμετοχή του στον επιστημονικό διάλογο και τις εκπαιδευτικές δραστηριότητες (αρθρογραφία, διαλέξεις, συνέδρια, επιμορφώσεις, διδασκαλία).

**3.** Αποφεύγει να σχολιάζει δημοσίως αποφάσεις του ιδίου ή συναδέλφων του, κατά τρόπο που δεν συνάδει με το λειτούργημά του.

**4.** Αποφεύγει να απαντά ατομικά σε επιθέσεις κατά του ιδίου ή των αποφάσεών του από οπουδήποτε και αν προέρχονται. Τα αρμόδια όργανα του Δικαστηρίου και η δικαστική ένωση μπορεί να υποκαθιστούν τον δικαστικό λειτουργό που δέχεται επιθέσεις, μέσω ανακοινώσεων και δημοσίων δηλώσεων.

**5.** Μετά την αφυπηρέτησή του ο δικαστικός λειτουργός επιδεικνύει αυτοσυγκράτηση στη συμπεριφορά και τις δηλώσεις του σε σχέση με τις υποθέσεις που δικάστηκαν από το Δικαστήριο κατά την περίοδο που υπηρετούσε σε αυτό.

**6. Μέσα κοινωνικής δικτύωσης:** Η χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης από τον δικαστικό λειτουργό ως ιδιώτη συνιστά έκφανση του δικαιώματος έκφρασης. Ο δικαστικός λειτουργός επιδεικνύει ιδιαίτερη προσοχή όταν κάνει χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης λόγω της διάρκειας των αναρτήσεων, ακόμη και αν διαγραφούν, καθώς και της δυνατότητας ταχύτατης διάδοσης σε ευρύτατο κύκλο προσώπων, ακόμη και αν αφορούν αναρτήσεις σε ιδιωτικό 'προφίλ'. Έχει, επίσης, επίγνωση των κινδύνων που ελλοχεύουν από τις τεχνολογικές δυνατότητες ταυτοποίησης, διασταύρωσης, απεριόριστης διατήρησης και περαιτέρω επεξεργασίας των δεδομένων περιεχομένου, αλλά και των δεδομένων επικοινωνίας του, από εξουσιοδοτημένους ή μη εξουσιοδοτημένους τρίτους χωρίς τη συναίνεσή του. Για τους λόγους αυτούς, κατά τη χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης ο δικαστικός λειτουργός τηρεί τις αρχές δεοντολογίας και τα πρότυπα συμπεριφοράς του παρόντος Χάρτη, ανεξαρτήτως εάν η χρήση αυτή γίνεται με ή χωρίς δήλωση της δικαστικής ιδιότητας ή των στοιχείων της ταυτότητάς του.

#### ***Επεξηγήσεις-Καλές πρακτικές***

**α.** Στους κινδύνους από τη χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης περιλαμβάνονται, ιδίως, η έκθεση σε παρενόχληση, η αλίευση προσωπικών δεδομένων (phishing), οι εκβιασμοί, καθώς και ο αυξημένος κίνδυνος υπονόμησης της εικόνας του δικαστικού λειτουργού ατομικώς ή και του συνόλου του δικαστικού σώματος λόγω της δημοσιοποίησης δεδομένων μέσω αναρτήσεων (posts), δημοσιεύσεων, σχολίων, ετικετών (tags), ενδείξεων επιδοκμασίας ή αποδοκμασίας (likes/dislikes), φωτογραφιών κ.λπ.

**β.** Ο δικαστικός λειτουργός προσέχει ιδιαίτερος το περιεχόμενο της ανάρτησής του. Φροντίζει για την περιοδική αναθεώρηση και εκκαθάριση των δραστηριοτήτων του [σχόλια, δημοσιεύσεις, ετικέτες, likes, shares κ.λπ.]. Οι ενδείξεις επιδοκμασίας, αποδοκμασίας, ενδιαφέροντος (follow) ή άρσης ενδιαφέροντος (unfollow) συνιστούν δημόσια διαδικτυακή επικοινωνία, η οποία ενέχει σημαντικούς κινδύνους, επειδή δεν είναι πλήρης και «ζωντανή», περιορίζεται δε σε αόριστες ενδείξεις, οι οποίες είναι δεκτικές παρερμηνειών και δημιουργίας εντυπώσεων δυνητικού επηρεασμού του δικαστικού λειτουργού ή καταχρηστικής προώθησης συμφερόντων του ιδίου ή τρίτων. Συνιστάται στον δικαστικό λειτουργό να περιορίζει την πρόσβαση στον λογαριασμό του σε περιορισμένο και αξιόπιστο κύκλο επαφών, καθώς επίσης να αποκλείει την εύρεση του λογαριασμού του στα αποτελέσματα των μηχανών αναζήτησης στο διαδίκτυο.

**γ.** Ελέγχει τα σχόλια στις αναρτήσεις του και διαγράφει αυτά που θεωρεί ως διαγραπτέα. Σκόπιμη είναι η δήλωση αποποίησης ευθύνης για τα σχόλια των τρίτων (disclaimer) ή η αναφορά ότι τα σχόλια απηγούν αποκλειστικά τη γνώμη του συντάκτη τους.

**δ.** Γνωρίζει και ελέγχει περιοδικά τις ρυθμίσεις προστασίας της ιδιωτικότητας στις πλατφόρμες των μέσων κοινωνικής δικτύωσης.

**ε.** Μεριμνά, ώστε να μην συμπράττει, έστω και ακούσια, στη διάδοση ψευδών ειδήσεων και καταβάλλει κάθε δυνατή προσπάθεια ώστε να αποτρέπει τη διάδοση τέτοιων ειδήσεων.

**στ.** Οι διαδικτυακές «φιλίες» (friendships) ή άλλες διαδικτυακές σχέσεις και συνδέσεις (likes, follows κ.λπ.) δεν εξομοιώνονται αναγκαία με τις φιλίες της πραγματικής ζωής. Υπό ορισμένες, όμως, περιστάσεις μπορεί να δημιουργήσουν την εντύπωση επηρεασμού ή μεροληψίας του δικαστικού λειτουργού.

## **ΚΕΦΑΛΑΙΟ VIII**

### **ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ-ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ**

**1.** Η παροχή στο κοινό πληροφοριών σχετικά με το γενικότερο έργο του Δικαστηρίου, τον τρόπο οργάνωσης και λειτουργίας του, καθώς και την πορεία εκκρεμών υποθέσεων ευρύτερου ενδιαφέροντος και η δημιουργία εν γένει συνθηκών φιλικών κατά την επικοινωνία του Δικαστηρίου με τον πολίτη, ενισχύει τη διαφάνεια της Δικαιοσύνης και την εμπιστοσύνη της κοινωνίας στον θεσμό και τους φορείς του.

**2.** Τα αρμόδια όργανα του Δικαστηρίου μεριμνούν για την παροχή των πληροφοριών αυτών, μέσω της ιστοσελίδας του, των μέσων μαζικής ενημέρωσης ή με κάθε άλλο πρόσφορο μέσο.

**3.** Όταν δημοσιοποιούνται πληροφορίες σχετικά με εκκρεμείς ή περαιωμένες υποθέσεις λαμβάνεται μέριμνα ώστε να μην θίγονται τα δικαιώματα των διαδίκων και να μην διακυβεύεται η σύννομη διεξαγωγή των δικαστικών διαδικασιών.

#### ***Καλές πρακτικές***

**α.** Ετήσιες εκθέσεις πεπραγμένων με περίληψη των γενικότερου ενδιαφέροντος αποφάσεων που εκδόθηκαν, δημοσιευμένες στην ιστοσελίδα του Δικαστηρίου, συμβάλλουν στην ενημέρωση των πολιτών για τον τρόπο λειτουργίας της Δικαιοσύνης, όπως επίσης και η δημοσίευση πληροφοριών σχετικά με τον τρόπο πρόσβασης στη Δικαιοσύνη.

**β.** Πληροφορίες στα μέσα μαζικής ενημέρωσης σχετικά με εκκρεμείς υποθέσεις ή δημοσιευθείσες αποφάσεις παρέχονται υπό την εποπτεία αρμόδιου δικαστικού λειτουργού.

**γ.** Λαμβάνεται μέριμνα ώστε οι δικαστικοί λειτουργοί να έχουν πρόσβαση σε επίκαιρη, αποδελτιωμένη και ανωνυμοποιημένη, όπου απαιτείται, νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας στα ζητήματα της εξαίρεσης, της σύγκρουσης συμφερόντων και του πειθαρχικού δικαίου.

**δ.** Τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι ασκούντες νομικά επαγγέλματα, καθώς και οι πολίτες, σχετικά με την πρόσβαση στο Δικαστήριο και τη λειτουργία του, λαμβάνονται υπόψη και αξιολογούνται προς τον σκοπό της συνεχούς βελτίωσης της υπηρεσίας.

## **ΜΕΡΟΣ Β΄**

### **ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ**

**1.** Οι δικαστικοί λειτουργοί του Συμβουλίου της Επικρατείας μπορούν να υποβάλλουν ερωτήματα επί συγκεκριμένων ζητημάτων δεοντολογίας που αντιμετωπίζουν σε γνωμοδοτικό συμβούλιο που λειτουργεί προς τον σκοπό αυτό. Ερωτήματα μπορούν να υποβάλλουν και δικαστικοί λειτουργοί που έχουν αφυπηρητήσει, εάν αντιμετωπίζουν ζητήματα δεοντολογίας που μπορεί να έχουν αντίκτυπο στο κύρος της Δικαιοσύνης.

**2.** Το συμβούλιο είναι τριμελές και συγκροτείται με απόφαση του Προέδρου του Συμβουλίου της Επικρατείας. Απαρτίζεται από έναν αντιπρόεδρο του Συμβουλίου της Επικρατείας, ως πρόεδρο, έναν Σύμβουλο της Επικρατείας, οι οποίοι ορίζονται με τους αναπληρωτές τους από την Ολομέλεια, και έναν δικαστικό λειτουργό που υποδεικνύεται με τον αναπληρωτή του από την Ένωση Δικαστικών Λειτουργών του Συμβουλίου της Επικρατείας. Τα μέλη ορίζονται με διετή θητεία και έχουν υποχρέωση εχεμύθειας. Το συμβούλιο υποστηρίζεται γραμματειακά, σύμφωνα με τα οριζόμενα στον Κανονισμό Λειτουργίας του Συμβουλίου της Επικρατείας.

**3.** Το συμβούλιο:

**α)** διατυπώνει γραπτές γνωμοδοτήσεις επί των ερωτημάτων που του υποβάλλονται σχετικά με την εφαρμογή του Χάρτη,

**β)** εισηγείται στην Ολομέλεια του Συμβουλίου της Επικρατείας την επικαιροποίηση του Χάρτη,

**γ)** δημοσιοποιεί στο ΟΣΔΔΥ-ΔΔ ετήσια έκθεση πεπραγμένων, καθώς και τις γνωμοδοτήσεις που εκδίδει, καταλλήλως ανωνυμοποιημένες και με τις αναγκαίες προσαρμογές ώστε να διασφαλίζεται το απόρρητο των πληροφοριών που περιέχονται στα ερωτήματα.

**δ)** συμμετέχει σε διεθνή fora που αφορούν τη δεοντολογία των δικαστικών λειτουργών.

**4.** Οι γνωμοδοτήσεις δεν είναι δεσμευτικές. Οι θέσεις που διατυπώνει το συμβούλιο στις γνωμοδοτήσεις του δεν μπορεί να αποτελέσουν αφορμή για να ασκηθεί πειθαρχική δίωξη κατά του δικαστικού λειτουργού που υπέβαλε το ερώτημα ούτε να χρησιμοποιηθούν σε βάρος του σε περίπτωση που έχει αρχίσει πειθαρχική διαδικασία.

**5.** Το συμβούλιο δεν εκφέρει γνώμη επί ζητημάτων που αποτελούν αντικείμενο εκκρεμών διοικητικών ή δικαστικών διαδικασιών.